

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗА П О В Е Д

№ РД 09-60/04. 01. 2008 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на втора степен на професионална квалификация за професия код **623040 ЛЕСОВЪД**, специалност код **6230401 ГОРСКО СТОПАНСТВО** от професионално направление код **623 ГОРСКО СТОПАНСТВО** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	623	ГОРСКО СТОПАНСТВО
Професия	623040	ЛЕСОВЪД
Специалност	6230401	ГОРСКО СТОПАНСТВО

Утвърдена със Заповед № РД 09-60/04.01.2008 г.

София, 2008 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика за придобиване **втора** степен на професионална квалификация по професията код **623040 Лесовъд**, специалност код **6230401 Горско стопанство** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване **втора** степен по изучаваната професия код **Лесовъд**, специалност код **Горско стопанство**.

Националната изпитната програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) в съответствие с Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по код **623040 Лесовъд**, специалност код **6230401 Горско стопанство** (Наредба № 16 от 6. XI. 2003 г., обн., ДВ, бр. 6 от 2004 г.).

Държавните изпити по теория и по практика на професията се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. **За държавния изпит по теория на професията/специалността:**
  - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
  - б. Критерии за оценяване.
2. **За държавния изпит по практика на професията/специалността:**
  - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
  - б. Критерии за оценяване.
3. **Система за оценяване.**
4. **Препоръчителна литература.**
5. **Приложения:**
  - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията/специалността.
  - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитна тема № 1: Стопанисване на бял боровите гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на бял бор.
- Отгледни сечи в бял боровите гори.
- Създаване на култури от бял бор.
- Най-важни вредители в бял боровите гори.
- Нормиране и заплащане на труда.

Практико–приложна задача: Начертайте примерна схема на типовете бял борови култури.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
<ul style="list-style-type: none"> • Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на белия бор. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Обосновава избора на отгледните сечи в бял боровите гори и методите за извеждането им. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Описва методите за залесяване и разработва примерни схеми за типовете култури. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Описва биекологията на насекомните вредители и повредите от тях. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Познава трудовите норми и формите на заплащане. 	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 2: Стопанисване на чер боровите гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на черен бор.
- Лесовъдски признаци.
- Семенно производство на горски фиданки.
- Недостатъци във формата на стъблото.
- Машини и инструменти за добив на семена от иглолистни.

Практико–приложна задача: Избройте и скицирайте недостатъците в стъблените форми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
<ul style="list-style-type: none"> • Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на черен бор. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Изброява и описва лесовъдските признаци. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Избира подходяща схема за засяване и посочва оптималните норми на посев. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и скицира недостатъци на стъблените форми. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Изброява и описва машините и начините за използването им при добив на семена от иглолистни видове. 	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 3: Стопанисване на смърчови гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на обикновения смърч.
- Смяна на смърча с бор и обратно възстановяване на смърча.
- Производство на пикирани фиданки.
- Най-често срещани насекомни вредители и патогени в смърчовите гори.
- Организация на производствения процес.

Практико–приложна задача: Начертайте схема за пикиране на смърчови фиданки

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
<ul style="list-style-type: none"> • Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновения смърч. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Обосновава условията за смяната на смърча с бор и предпоставките за възстановяването на смърча. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Анализира технологията за отглеждане на пикирани фиданки и начертава схемата за пикиране. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Описва морфологията на насекомните вредители и гъбите болестопричинители, и признаците на повреди и болести, причинени от тях. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на производствения процес и анализира организацията му. 	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 4: Стопанисване на семенни букови гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на бука.
- Отгледни сечи в чистите и смесени семенни букови гори.
- Подготовка на почвата за залесяване.
- Машини и оръдия за почвоподготовка и изкореняване.
- Мерки за безопасна работа в лесокултурните мероприятия.

Практико–приложна задача: Начертайте схема на подходящия метод за почвообработка.

Дидактическите материали: технологичен план за залесяване.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
<ul style="list-style-type: none"> • Назовава морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на бука. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Обосновава и описва отгледните сечи и методите за извеждането им в семенните букови гори. 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Избира подходящи методи на почвообработка при определени условия на месторастене . 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Описва предназначението, устройството и начина на работа на машините. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява какви са опасностите при лесокултурните мероприятия и какви са ЗБУТ при тях. 	5
<ul style="list-style-type: none"> • Начертава схема на подходящ метод за почвообработка. 	5
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 5: Стопанисване на семенни дъбови гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на дъбовете (зимен, летен, цер).
- Отгледни сечи в чистите и смесени семенни дъбови гори.
- Методи за залесяване.
- Най-често срещани насекомни вредители и патогенни (болестопричинители) в семенните дъбови гори.
- Морфология и биология на дива свиня.

Практико–приложна задача: Съставете сравнителна таблица за морфологичните белези за зимен и летен дъб и цер.

Дидактическите материали: хербарийни материали на зимен дъб, летен дъб и цер; сбирка от плодове и семена.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
● Описва и сравнява морфологичните белези, биологичните особености екологичните изисквания на дъбовете (сравнителна таблица).	15
● Обосновава и описва отгледните сечи и методите за извеждането им в чистите и смесени семенни дъбови гори.	15
● Разбира и обяснява методите на сеене и садене.	10
● Описва морфологията на насекомите и гъбите и признаците на повреди и болести, причинени от тях.	10
● Описва морфологичните и биологични особености на дивата свиня.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 6: Стопанисване на семенни иглолистно-широколистни гори (смърчово-елово-букови).

План-тезис:

- Таксиране на дървостоя по измерително-табличния метод.
- Отгледни сечи в смесени смърчово-елово-буковите гори.
- Състав и гъстота на културите. Типове култури.
- Лесопосадъчни машини.
- Благороден елен и сърна.

Практико–приложна задача: Избройте показателите за оценка на трофей на благороден елен.

Дидактическите материали: трофеи на благороден елен.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Описва последователността на дейностите при таксиране на дървостоя	10
<ul style="list-style-type: none"> Обосновава и описва отгледните сечи и методите за извеждането им в смърчово-елово-буковите гори. 	15
<ul style="list-style-type: none"> Знае формите на смесване, гъстотите на засаждане и изразява чрез примерни схеми типовете култури. 	10
<ul style="list-style-type: none"> Описва устройството, видовете лесопосадъчни машини и методите на работа с тях. 	10
<ul style="list-style-type: none"> Оценява ловни трофеи на благороден елен и сърна. 	15
<ul style="list-style-type: none"> Оценява ловни трофеи на благороден елен и сърна. 	15
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 7: Стопанисване на смесени борово-смърчови гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на обикновения смърч и бял бор.
- Отгледни сечи в едноетажни, смесени борово-смърчови гори и в двуетажни борово-смърчови гори.
- Състав и гъстота на културите. Типове култури.
- Таксиране на лесосечен фонд в борово-смърчовите гори.
- Мерки за безопасна работа при лесокултурните мероприятия.

Практико–приложна задача: Избройте предимствата и недостатъците на смесените смърчово-борови гори

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
<ul style="list-style-type: none"> Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновения смърч и бял бор. 	10
<ul style="list-style-type: none"> Обосновава и описва отгледните сечи в борово-смърчовите гори и методите за извеждането им. 	10
<ul style="list-style-type: none"> Анализира формите на смесване, гъстотите на засаждане и проектира чрез примерни схеми типовете култури. 	15
<ul style="list-style-type: none"> Формира последователността на дейностите при измерително-табличния метод. 	10
<ul style="list-style-type: none"> Да знае и обяснява какви са опасностите и вредностите в лесокултурните мероприятия и какви са начините за подсигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. 	10
<ul style="list-style-type: none"> Посочва предимствата и недостатъците на смесените смърчово-борови гори. 	5
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 8: Превръщане на издънковите гори в семенни.

План-тезис:

- Таксиране на лесосечен фонд по окомерно табличен метод.
- Методи за превръщане на издънковите гори в семенни.
- Култури за реконструкция на нископродуктивни гори.
- Храсторези.
- Организация на производствения процес.

Практико–приложна задача: Начертайте най-подходящата схема за реконструкция.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
• Описва последователността на дейностите по окомерно-табличния метод за таксиране.	10
• Обосновава и описва методите за превръщане на издънковите гори в семенни чрез удължаване турнуса на сеч и чрез реконструкция.	15
• Избира насаждения за реконструкция. Проектира методите за почвоподготовка и залесяване. Избира подходяща схема за реконструкция.	15
• Описва основните части, механизми и системи на моторни храсторези.	10
• Познава същността и организацията на производствения процес.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 9: Стопанисване и ползване на борови гори.

План-тезис:

- Кратка дендрологична характеристика на бял и черен бор (сравнителна таблица).
- Възобновителни сечи в борови гори - котловинно-постепенна сеч и голи сечи.
- Отбор на постоянни и временни насаждения за семепроизводство.
- Таксиране на лесосечния фонд по измерително-табличен метод.
- Стандарти на дървени материали – иглолистни ритловици, греди, саръци.

Практико–приложна задача: Начертайте схема за извеждането на котловинно-постепенната сеч.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
<ul style="list-style-type: none"> • Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на белия и черния бор (сравнителна таблица) 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Анализира условията за прилагане на котловинно-постепенната и голите сечи в боровите гори и описва техниката им на сеч. 	15
Избира общите принципи при отбора на постоянни и временни насаждения за семепроизводство.	15
<ul style="list-style-type: none"> • Описва последователността на дейностите при измерително-табличния метод. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Описва по отделно всеки стандарт – размери и изисквания. 	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 10. Стопанисване и ползване на смърчови гори.

- Кратка дендрологична характеристика на обикновения смърч.
- Възобновителни сечи в смърчови гори - правилна изборна сеч.
- Зрелост и събиране на шишарки, плодове и семена от горски видове.
- Най-често срещани насекомни вредители и патогени в смърчовите гори.
- Заплащане на труда.

Практико–приложна задача: Сравнете методиката за изчисляването на работната заплата при извеждането на възобновителни сечи и при семейсъбирането.

Дидактическите материали: трудови норми в ГС.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновения смърч.	10
Анализира условията за прилагане на правилна изборна сеч в смърчови гори и описва техниката и на сеч.	15
Знае сроковете за узряване и събиране на суровината. Избира съвременни средства за бране и събиране на шишарки и плодове.	10
Описва морфологията на насекомните вредители и гъбите, болестопричинители и признаците на болести и повреди, причинени от тях.	10
Познава и характеризира формите на заплащане. Особеностите при определянето на заплащането в различните дейности в ГС.	15
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 11. Стопанисване и ползване на борово-смърчови гори.

- Кратка дендрологична характеристика на обикновения смърч и белия бор.
- Възобновителни сечи в борово-смърчови гори - групово-изборна сеч.
- Стопанисване и ползване на диворастящите билки.
- Таксиране на лесо-сечен фонд по измерително-табличния метод.
- Морфология и биология на благороден елен. Съоръжения за подхранване.

Практико–приложна задача: Начертайте схема на структурата на дървостоя, получена в резултата на дългосрочното прилагане на групово-изборната сеч.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Сравнява морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновения смърч и белия бор.	15
Обосновава и описва групово-изборната сеч в борово-смърчова гора.	15
Описва времето и начините за бране на билките, устройство на заготвителен пункт и по-важните билки със стопанско значение.	10
Планира последователността на дейностите при измерително-табличния метод за таксиране.	10
Описва морфологията и биологията на благороден елен, съоръжения за подхранване - хранилки и видови фуражи за подхранване.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 12. Стопанисване и ползване на семенни букови гори:

- Кратка дендрологична характеристика на бука.
- Възобновителни сечи в семенни букови гори - краткосрочно-постепенна сеч.
- Горски семепроизводствени градини.
- Стандарти на дървените материали-групи за бичене, дърва за огрев, суха дестилация и овъгляване.
- Трудови злополуки.

Практико–приложна задача: Скицирайте основните начини, използвани при присаждане на фиданки.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на бука.	10
Анализира условията за прилагане на краткосрочно постепенната сеч в семенни букови гори и описва техниката на сеч.	15
Обяснява техниката на присаждане и съставя схеми за семепроизводствени градини.	15
Описва отделните стандарти, размери и приемане.	10
Познава видовете трудови злополуки и реда за тяхното отчитане.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 13. Стопанисване и ползване на семенни дъбови гори.

- Кратка дендрологична характеристика на зимен, летен дъб и цер.
- Възобновителни сечи в семенни дъбови гори - постепенно котловинна сеч.
- Добив на семена от широколистни и храстови видове.
- Определяна запаса на дървостоя чрез опростения уред на Битерлих.
- Най-често срещани насекомни вредители и патогени в семенните дъбови гори.

Практико–приложна задача: Изчислете запаса на примерно насаждение по метода на Битерлих.

Дидактическите материали: Формуляр и опитни таблици.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Изработват сравнителна таблица за морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на зимен, летен дъб и цер.	15
Анализира условията за прилагане на постепенно-котловинната сеч в семенните дъбови гори и описва техниката на сеч.	15
Описва основните начини и средства за добив на семена от широколистни и храстови видове.	10
Описва последователността за определяне на запаса чрез опростения уред на Битерлих.	10
Да описва био-екологията на насекомните вредители и гъбите болестопричинители и признаците на повреди и болести, причинени от тях.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 14. Стопанисване и ползване на смесени иглолистно-широколистни гори (смърчов-елово-букови).

- Възобновителни сечи в смърчово-елово-букови гори - групово-постепенна сеч.
- Таксиране на лесосечен фонд по измерително-табличния метод.
- Недостатъци в анатомичния строеж на дървесината.
- Горски пожари.
- Организация на производствения процес при дърводобива.

Практико–приложна задача: Начертайте схема на дърводобивния процес.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Анализира условията за прилагане на групово-постепенната сеч в смърчово-елово-букови гори и описва техниката и на сеч.	15
Планира последователността на таксиране по измерително-табличния метод.	15
Описва по-важните недостатъци в анатомичния строеж на дървесината.	5
Описва същността, елементите и видовете горски пожари, методите за гасене и противопожарното устройство на горите.	5
Описва последователността на фазите в дърводобива и използваната техника.	15
Познава същността и организацията на производствения процес в дърводобив.	5
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 15. Стопанисване и ползване на еловите гори.

- Кратка дендрологична характеристика на обикновената ела.
- Оценка на естественото възобновяване - методи.
- Таксиране на дървостоя по пробно-площния метод.
- Морфология и биология на благородния елен. Ловни средства .
- Най-често срещани насекомни вредители и болестопричинители в елови гори.

Практико–приложна задача: Начертайте и обяснете основните елементи на хода на кривозъбия елов корояд.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновената ела	10
Обосновава методите за оценка на естественото възобновяване	15
Планира последователността на дейностите при пробно-площния метод за таксиране на ЛФ	10
Обяснява морфологичните и биологичните особености на благородния елен и ловните средства	10
Анализира био-екологията на насекомните вредители и гъбите болестопричинители и признаците на повреди и болести, причинени от тях	15
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 16. Стопанисване и ползване на тополови гори.

- Кратка дендрологична характеристика на бяла, черна, делтоидна топола и евроамерикански хибриди.
- Производство на фиданки чрез зимни стъблени резници. Създаване и отглеждане на тополови култури.
- Таксиране на дървостоя чрез пълно клупиране и използване на разредните обемни и сортиментни таблици.
- Нормиране на труда.
- Машини и системи за напояване.

Практико–приложна задача: Избройте начините за коригиране на трудовите норми при лесокултурните дейности.

Дидактическите материали: сборник трудови норми в ГС.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Сравнява морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на тополите.	10
Познава технологията за производство на тополови резници и фиданки. Разбира и обяснява агротехниката и технологиите за създаване и отглеждане на тополови култури.	15
Планира последователността на дейностите при измерително-табличния метод за таксиране на ЛФ.	10
Обосновава същността и видовете трудови норми. Анализира начините за коригирането им.	15
Описва устройството, видовете машини и системи за напояване и работата им.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 17. Стопанисване на лонгозните гори.

- Кратка дендрологична характеристика на летен дъб, обикновен ясен, полски бряст.
- Нормиране и заплащане на труда.
- Морфология и биология на заек, фазан и яребица.
- Най-често срещани насекомни вредители и патогени в лонгозните гори (по дъб, ясен и бряст).
- Мерки за безопасна работа при лесо-културните дейности в лонгозните гори.

Практико–приложна задача: Начертайте схема на вътрешните белези за трахеомикоза по бряста.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Сравнява морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на летен дъб, обикновен ясен и полски бряст.	10
Обосновава видовете трудови норми, форми на заплащане и анализира особеностите при определяне на разценката за лесокултурните дейности.	15
Описва морфологичните и биологични особености на видовете и подобряване на естествената хранителна база.	10
Обяснява биоекологията на насекомните вредители и гъбите болесто причинители, както и признаците на повреди и болести причинени от тях.	15
Определя опасностите и вредностите в лесокултурните мероприятия и начините за подсигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема 18. Стопанисване на горите със специални функции.

- Специални ползвания от горите
- Горски пожари
- Морфология и биология на елен лопатар
- Организация на производствения процес
- Техника на безопасност при лесо-културните дейности

Практико–приложна задача: Начертайте схема на производствената структура в ДЛ и ДДС.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
Описва стопанисването и ползването на диворастящите гъби, билки и горски плодове.	10
Обяснява видовете горски пожари, методите за гасене на горски пожари и противопожарното устройство на горите.	10
Анализира морфологичните и биологични особености на елен лопатар. Планира мероприятия за подобряване на естествената хранителна база в планинските местообирания.	15
Конкретизира същността на производствения процес при лесокултурните дейности. Сравнява производствената структура на ДЛ и ДДС.	15
Познава опасностите и вредностите в лесокултурните дейности и начините за подсигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.	10
Общ брой точки:	60

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на втора степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в *Извеждане на подходяща отгледна сеч*

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита- дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се съставят в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с едно повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване.

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика разработва критерии за оценяване и съответните показатели. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията/специалността.

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Системата на оценяване е точкова. Формулата за преминаване от точкова в оценка с качествен и количествен показател се определя, съгласно чл. 7, ал.4 от Наредба № 3 за системата на оценяване.

Максималният брой точки за всяка изпитна тема и всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии :10

(записва се с качествен и количествен показател)

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 за системата на оценяване.

VI. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Чечева, Юруков, Коларов, Ташев. Ботаника с дендрология – втора част. Земиздат 1992. Аура 2000.
2. Метанова, К. Лесовъдство. Просвета. 2000.
3. Войкова, А. Икономика. Мартилен. 2003.
4. Коемджиева, Бузов. Горски култури. Матком. 2002.
5. Даскалова, И. Роснев, Б. Стойков, Х. Защита на гората. Земя. 1991.
6. Рибаров, Желязков, Духовников. Геодезия. Земиздат. 1987.
7. Илиев, А. Петров, Х. Горска таксация и лесоустройство. Земиздат. 1988.
8. Ботев, Н. Нинов, Н. Колев, И. Цветков, Ц. Ловно стопанство. Дивечовъдство. Рибовъдство. Земиздат. 1993.
9. Бояджиев, Н. Колев, И. Рибовъдство. Земиздат. 1995.
10. Статков, Н. Гунев, Г. Цанов, Т. Механизация на горското стопанство и дърводобива. Земиздат. 1988.
11. Енчев, Е. Костов, П. Основи на лесоползването. Земиздат. 1987.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

инж. Катя Метанова – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Ана Чечева – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Радост Цакова – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Вергиния Иванова – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Ася Линчева – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Христо Белухов – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Любка Байлова – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград
инж. Паулина Поптомова – ПГГС ”Христо Ботев”, гр. Велинград

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА**

.....
(код на професията/специалността) (пълно и точно наименование на професията/специалността)

Изпитен билет №.....

Изпитна тема: .....

(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис: .....

.....
.....

Приложна задача: .....

Описание на дидактическите материали: .....

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ
ПО ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА**

.....
(код на професията/специалността) (пълно и точно наименование на професията/специалността)

И н д и в и д у а л н о п р а к т и ч е с к о з а д а н и е №.....

На ученика/обучавания .....
(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс,
начална дата на изпита: ..... начален час: .....
крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита:.....

1. Да се .....
(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/ изисквания) за изпълнение на практическото задание:

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)